

Karolína Slámová SOŠ Drtinova, Praha 5

Téma č. 1. Měli by mít děti a mladiství možnost vyhledat dlouhodobou neanonymizovanou pomoc v oblasti duševního zdraví bez nutnosti informování svého zákonného zástupce?

Duševní zdraví je klíčovou součástí každého z nás, každého jedince. Kvalita duševního zdraví ovlivňuje celkový životní prožitek a schopnost fungovat v běžném životě. Mnoho dětí a mladistvých se čím dál tím víc setkává s psychickými problémy, ať už se jedná o deprese, úzkosti, stres apod. Někteří mají podporu rodiny, ale mnozí z nich se ocitají bez pomoci a podpory. Proto se nabízí otázka, zda by stát měl povolit možnost nezletilým přístup k dlouhodobé neanonymizované pomoci v oblasti duševního zdraví bez informování zákonného zástupce. Cílem této argumentační eseje je porovnání přístupu k této problematice v mezinárodním měřítku s přístupem České republiky a možné návrhy, které by mohly zefektivnit pomoc v oblasti duševního zdraví s ohledem na práva zákonného zástupce.

Jde o velmi citlivou a složitou záležitost, na niž neexistuje jednoduchá odpověď. Prvním problémem je legislativa v České republice. Neanonymizovaná dlouhodobá péče o duševní zdraví nezletilého je v rozporu s občanským zákoníkem. Po schválení tohoto opatření bychom ho přímo porušovali. Ten sice nařizuje ochranné pravomoci vůči dětem jako je péče o dítě, zahrnující především péči o jeho zdraví, jeho tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, avšak zákonný zástupce má právo na informace o svém dítěti, ať už se jedná o jeho zdraví, vzdělání či volný čas. I když určitou možnost dává zákon o zdravotnictví, který v odůvodněném případě tuto možnost přímo nezakazuje, není zde možnost této péče přímo definována. Tudíž kdybychom chtěli zavést takovou změnu, museli bychom být velmi opatrní, abychom nesebrali zákonným zástupcům jejich práva, a nedocházelo tak ke zneužívání zákona. Muselo by dojít k určitým legislativním změnám, jimž by musela předcházet odborná debata mezi odborníky, poté by museli rozhodnout zástupci politických stran.

Druhým problémem je mentální vyspělost dítěte či mladistvého, na základě čehož můžeme vyhodnotit a rozhodnout, jestli je nezletilý dost vyspělý na to, aby rozhodoval sám o možnosti chodit k odborníkovi na duševní zdraví.

Další věc, kterou nedokážeme přesně určit, je, kdy se situace stává natolik závažná, aby mohlo dítě či mladistvý mít možnost zažádat o neanonymní pomoc. Kde najdeme tu hranici, kdy by o poskytnutí neanonymní pomoci měl vědět rodič a kdy by o ní vědět neměl. Víme, že násilí na dítěti je špatné, ale je jeden pohlavek už násilí nebo není? Kde

Karolína Slámová SOŠ Drtinova, Praha 5

Téma č. 1. Měli by mít děti a mladiství možnost vyhledat dlouhodobou neanonymizovanou pomoc v oblasti duševního zdraví bez nutnosti informování svého zákonného zástupce?

je tedy ta hranice toho, kdy dítě je týrané a kdy není? A kdy by v rámci ochrany dítěte neměl rodič vědět o neanonymním poskytnutí pomoci nezletilému.

Ve Spojených státech amerických, Kanadě, Velké Británii nebo v Austrálii může být duševní pomoc poskytnuta nezletilému v případě, jestliže je pacient schopen dát informovaný souhlas anebo když je duševní pomoc v nejlepším zájmu dítěte. V Norsku jsou práva rodičů oproti naší legislativě omezována například na základě existujícího podezření, že dochází k týrání nezletilého, a dítě je sebráno rodičům bez jejich vědomí.

Dle mého názoru je jedním z hlavních důvodů, proč je potřeba tuto otázku řešit, jak nízké povědomí o duševních problémech dětí a mladistvých napříč generacemi, tak vzdělávání ve školách, kde není věnována žádná hodina tomu, jak může nezletilý zvládat stres, deprese, úzkosti, a kde může požádat o pomoc v případě, že ji potřebuje.

Naše společnost je historicky stále nastavena na východní smýšlení, a to je zejména patrné ve zvládnání našich pocitů a na jejich sdílení s ostatními. Mluvit o našich pocitech se považuje v mnohých rodinách za slabost, a to stejné platí pro využití psychologické pomoci. Je to také právě tím, že nedostatečně informujeme a vzděláváme v tomto odvětví nejen nezletilé, ale i právě rodiče nezletilých a starší generace. Člověk, který nebude rozumět, co duševní pomoc znamená, a bude o ní mít předsudky, které už dávno neplatí, nepošle své dítě k odborníkovi hlavně kvůli tomu, protože si nemyslí, že by mu to mohlo pomoci. Pokud chceme pomoci nezletilým a řešit jejich duševní problémy, měli bychom začít u jejich rodičů a rozhodně bychom je neměli z takového rozhodnutí vynechávat.

Důležité je i vzdělávání učitelů v oblasti duševního zdraví. Nezisková organizace Nevypusť duši vytvořila dotazník, který byl zaměřen na téma duševního zdraví. Dotazníku se zúčastnilo 411 učitelů 2. stupně ZŠ a SŠ. Z průzkumu vzešlo, že 70 % dotazovaných nemá dostatek informací o tom, co dělat v případě, kdy se na ně obrátí někdo, kdo má potíže v oblasti duševního zdraví. Na více než 60 % respondentů se alespoň 1x obrátilo dítě s duševními obtížemi a přes 50 % dotazovaných neví, jak se má chovat k žákovi s duševními obtížemi. Z toho vyplývá, že více jak polovině dětem se nedostane správné pomoci.

Nicméně Česká republika není ani kapacitně připravena na takové opatření. Nemáme dostatek odborníků. Tím, že bychom takové opatření schválili, došlo by velkému zvýšení

Karolína Slámová SOŠ Drtinova, Praha 5

Téma č. 1. Měli by mít děti a mladiství možnost vyhledat dlouhodobou neanonymizovanou pomoc v oblasti duševního zdraví bez nutnosti informování svého zákonného zástupce?

poptávky po odborné pomoci v této oblasti. Nedokázali bychom pak pomoci těm, kteří pomoc potřebují nejvíce.

Je mnoho přístupů, které by mohly být použity při řešení tohoto konkrétního problému. Asi by nešlo o přístup, jenž by tuto problematiku vyřešil hned, šlo by o delší, složitější proces. Jednou z možností je větší osvěta v této oblasti, abychom dokázali předcházet extrémním případům duševního onemocnění tak, že nezletilý, ale i jejich okolí budou vědět, jak se v případě nouze správně zachovat. Další možná pomoc by spočívala ve větším financování a šíření povědomí v široké veřejnosti o aplikacích, jako je například Nepanikař, která je propojena s linkou bezpečí, a kde může nezletilý nejen hledat informace, ale kde může být nezletilému poskytnutá podpora, ale i anonymní odborná pomoc. Ve Spojených státech takto funguje například aplikace Kooth. S tím souvisí i možnost zachytávání případů, které by se měly řešit neanonymně. Radikálnější řešením je změna školského systému a zařazení hodin, jež by se zaměřovaly na duševní pomoc a komunikaci.

Po vyhodnocení všech výhod a nevýhod těchto opatření by se dle mého názoru a následujících argumentů neměla dát možnost nezletilým požádat o neanonymní pomoc v oblasti duševního zdraví bez informování jejich zákonného zástupce. Není to nejlepší možné řešení a nemělo by být za současného stavu legislativy a nastavení společnosti nezletilým umožněno, ale měly by se lépe zkombinovat zdroje, které máme a které pomáhají problém lépe řešit. Máme možnost si vzít příklad od zahraničních států, které řeší podobné problémy a využít všechny informace, jež jsme schopni získat a využít ty, které nám mohou pomoci. Tím, že bychom využili naše zdroje, bychom mohli pomoci více nezletilým, než právě teď dokážeme. Velkým úkolem pro naši celou společnost je postupné odstraňování tabu o vyjadřování našich emocí bez pocitu studu a lepší využívání odborné péče.

Je důležité, aby se děti a mladiství cítili v bezpečí a byli informováni o svých právech a možnostech při vyhledávání pomoci v oblasti duševního zdraví.

Karolína Slámová SOŠ Drtinova, Praha 5

Téma č. 1. Měli by mít děti a mladiství možnost vyhledat dlouhodobou neanonymizovanou pomoc v oblasti duševního zdraví bez nutnosti informování svého zákonného zástupce?

Zdroje:

<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-104https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-359?text=ochrana+dět%C3%AD>

<https://www.nzip.cz/clanek/239-prava-ditete>

<https://www.zdravotnicke-pravo.cz/0046-poskytovani-zdravotnich-sluzeb-nezletilemu-pacientovi>

<https://www.nzip.cz/clanek/239-prava-ditete>

<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/mental-disorders>

https://is.muni.cz/th/fvie6/Prava_ditete_pri_poskytovani_zdravotnich_sluzeb.pdf

<https://www.sos-vesnicky.cz/o-nas/kdo-jsme/ochrana-prav-deti/>

<https://www.linkabezpeci.cz>

http://fra.europa.eu/en/publications-and-resources/data-and-maps/minag?dataSource=MINAG_en_62756&media=png&width=740&topic=group05&question=MINAG_HE01&plot=MAP&subset=NONE&subsetValue=NONE&answer=MINAG_HE01&year=2017

<https://www.kooth.com>